

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Kontxita Mendizabal Arzuaga

*Hondarribia,
Gipuzkoa
(1930)*

Aurkibidea

Biografia

Artzu baserrian jaioa. Aita Gurutze baserritik joan zen hara; alargundu egin zen, lau seme-alabarekin, eta berriro ezkondu zen, Oiartzungo emakume batekin. Beste bost jaio ziren gero. Kontxita bederatzi senideetan gazteena da. Mojatan ibili zen. Esnea partitzera joaten zen Marinara eta postua zuten Irungo plazan. Txapelingo baserrira ezkondu zen, [Migel Imazekin](#). Baserritik atera dute bizimodua. Hondarribian lehenengotako emakumea izan zen gidabaimena ateratzen.

Zintak

HON-031

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2011-08-12
- **Iraupena:** 82 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

Pasarteak

1. Familiako kontuak, jatorria

- **Erref:** HON-031/002
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 00:00:35. **Bukatu:** 00:02:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Artzu baserrian jaioa. Aitak eresia zen. Aita bi aldiz ezkondu zen; lau seme-alabarekin alargundu zen. Gurutzetik hara joan zen bizitzera. Bigarren emaztea zen bere ama, oiartzuarra; beste bost seme-alaba jaio ziren.

2. Argirik eta urik gabe baserrian

- **Erref:** HON-031/004
- **Iraupena:** 0:04:29. **Hasi:** 00:02:57. **Bukatu:** 00:07:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Artzu baserria nolakoa zen. Argirik eta urik ez zuten. Kinkeak, karburoa, kandelak. Berandu joaten ziren ohera, beti lanean. Txikiena zen bera. Zelaitik bueltan, taloa jaten zuten. Esnea saltzen zuten, baina ez zen dirurik etxean. Ogia igandetan bakarrik.

3. Txerria hiltzean, "txerri moniyak"

- **Erref:** HON-031/005
- **Iraupena:** 0:05:08. **Hasi:** 00:07:26. **Bukatu:** 00:12:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

"Txerri muinak" partitzeko ohitura. Lau bizitza zeuden Artzun. "Amautxiaren" etxera asko joaten zen; Bedaiokoa zen, Kontxesi. Asko laguntzen zien. Urdaiazpikoa gatzetan jartzen zuten. Berrotaranez hiltzen zuen txerria. Odolkiak. Hesteak garbitzera iturrira. Gibela jateko ohitura.

4. Senideen bizimodua; kanpora joan beharra lanera

- **Erref:** HON-031/006
- **Iraupena:** 0:02:39. **Hasi:** 00:12:34. **Bukatu:** 00:15:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantza-orokorra

Laburpena:

Ahizpa bat moja joan zen, bestea neskame Donostian. Zerbitzen oso gutxi irabazten zuten. Bartzelonara joan zen gero ahizpa, eta bertako sukaldariarekin ezkondu zen; jatetxea jarri zuten elkarrekin. Anaiak itsasora joan ziren, arrasterotara. Bat geratu zen etxean.

5. Arropa ote gainean zabalduta

- **Erref:** HON-031/007
- **Iraupena:** 0:03:14. **Hasi:** 00:15:13. **Bukatu:** 00:18:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Iturria non zegoen, Artzuko errekan. Hasieran hankak uretan sartuta garbitzen zuten arropa, gero ez. Ote gainean zabalitzen zuten arropa, lehortuta etxera arinago eramateko. Buru gainean eramaten zuten, baita astoan ere. "Burukiya". Xaboia.

6. Gobara egitea

- **Erref:** HON-031/008
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:18:27. **Bukatu:** 00:19:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Gobararik ez zuten egiten, baina Artzuko emakume batek egiten zuen. Hura ez zen iturrira joaten; arropa egosi egiten zuen. Sutako hautsa erabiltzen zuen.

7. Arropaz aldatu, astean behin

- **Erref:** HON-031/009
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:19:36. **Bukatu:** 00:22:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Astean behin aldatzen zuten arropa, ez egunero. Gorontza erabiltzen zen, ez zen sostenik orduan. Kuleroak bazeuden. Gona luze-luzea. Auzoko emakumearen bizimodua, oso lasaia.

8. San Marcos opila eta postreak

- **Erref:** HON-031/010
- **Iraupena:** 0:01:36. **Hasi:** 00:22:21. **Bukatu:** 00:23:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Amautxiak San Marcos opila oparitzen zion urtero. Belarritakoak ere bai. Erosi egiten zuen opila. Oso sukaldari ona zen, baina orduko postreak arroz-esnea eta natillak ziren, tartak ez. Garirik ez zen ereiten inguruetan.

9. Neska bakarra izaki, norekin jolastu ez

- **Erref:** HON-031/011
- **Iraupena:** 0:03:32. **Hasi:** 00:23:57. **Bukatu:** 00:27:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:

Marinan partitzen zuten esnea. Gazterik hasi zen. Neska bakarra zen Artzun. Ez zuen norekin jolastu, ezta eskolara nora joan ere. Damu jokoa eta kartetan. Aita igandero joaten zen amautxiaren etxera, eta musean aritzen ziren.

10. Umetan, jostailurik ez

- **Erref:** HON-031/012
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:27:29. **Bukatu:** 00:29:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Panpinarik ez zuen izan, eta ezta oparirik ere erregetan. Baloirik ez zen izaten; senarrari gertatu zitzaiona kontatzen du. Pilotan aritzen ziren etxeko paretan.</p>

11. Arroketan bainatzen eta lapa bila

- **Erref:** HON-031/013
- **Iraupena:** 0:04:43. **Hasi:** 00:29:23. **Bukatu:** 00:34:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza-kanpainak » Beste batzuk
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Arroketara joaten ziren. Anaiek igerika ikasi zuten, errotan, baina berak ez. Bainujantzirik ez zuen. Berak ez zuen ikasi. Arrantza: amandietak, gabixoiak, sabiya, lapak... Itsasoko harrak. Lapakia. Lapak gordinik eta zopan. Lapa motak.

12. Lanpernatan, salabardoarekin

- **Erref:** HON-031/014
- **Iraupena:** 0:03:04. **Hasi:** 00:34:06. **Bukatu:** 00:37:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Itsasoa » Arrantza motak » Harraldeko arrantza

Laburpena:

Lanpernatan ez ziren asko ibiltzen. Senarra bai, asko ibili da. Ez zekien igerian, baina zuloetan sartzen zen. Salabardoa husten zion berak. Lanperna asko zegoen, eta saldu egiten zuten tabernetan.

13. Irunera berdura saltzera

- **Erref:** HON-031/015
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:37:10. **Bukatu:** 00:39:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak
- Herria, azpiegitura » Garraioak
- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Berdura ere saltzen zuten, lehenengo amak eta gero berak. Irunen zuten postua. Tranbian joaten ziren lehenengo, eta gero gidabaimena atera zuenean, autoan. Lehenengotakoa izan zen. Aurrerapen handia izan zen. Kamionetan eramaten zuten berdura, eta beraiek tranbian joaten ziren.

14. Behi esnea eta berdurak

- **Erref:** HON-031/016
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:39:16. **Bukatu:** 00:41:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Beste aurrerapen batzuk
- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Sei bat behi zituzten etxean. Haiak jeztea gizonen lana zen normalean. Esnea partitu eta gero plazara; berdura aurreko egunean prestatzen zuten. Amak animatu zuen autoa izatera eta baita garbigailua ere.

15. Mojetara eskolara joateko bide luzea

- **Erref:** HON-031/018
- **Iraupena:** 0:03:24. **Hasi:** 00:42:17. **Bukatu:** 00:45:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Doktrina

Laburpena:

Artzutik kalera azkar joanda hiru ordu laurdeneko bidea zuten. Bideak txarrak ziren. Oinetako zaharrekin ateratzen ziren etxetik, eta berriak gero jantzi. Gurasoak ez ziren eskolan ibili. Bera Gurutzeko mojetan ibili zen, erdaraz. Doktrina euskaraz ikasi zuen, Don Agustinekin.

16. Fedea ez zaio itzali

- **Erref:** HON-031/019
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:45:41. **Bukatu:** 00:47:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Mezetara kalera joaten ziren, baita Guadalupera ere. Seietako meza. Marinaran zortzietako mezetara joaten zen. Orain ere joaten da Guadalupera. Fede handia du.

17. Elizaren indarra eta bekatuak

- **Erref:** HON-031/021
- **Iraupena:** 0:04:17. **Hasi:** 00:48:39. **Bukatu:** 00:52:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Elizaren indarra. Apaizek benetako fedea ote zuten zalantza egiten du, zorrotzegiak ziren. Jo ez zieten egiten neskei, baina emakumea zen tentazioa. Mutilek etxera laguntzea, musu ematea... bekatu zen. Jantzkerak, dena tapatuta. Beso motzarekin ezin joan elizara, mutilak ere ez. Mantila.

18. Konfesioa eta absoluzioa

- **Erref:** HON-031/022
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:52:56. **Bukatu:** 00:55:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Bizikletan ibiltzea ez du uste gaizki ikusita zegoenik. Konfesatu beharra izaten zuten, hilabetero. Dantza egiten zuten mutilekin; apaizak ez zion absoluziorik eman. Esan zion emakumeak zuela ardura.

19. Sexualitatea eta hilerokoa

- **Erref:** HON-031/023
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 00:55:41. **Bukatu:** 00:58:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua

Laburpena:

Sexualitatea gurasoek ez zuten aipatzen. Hilerokoa etortzean amak ez zion azalpenik eman, baina berak bazekien ordurako. Informazio falta izan arren, baserrietan animaliak ikusita ikasten zuten, eta bazekiten zer ez egin. Hilerokoa: zapiak ezkutuan, anaiak ez ikusteko.

20. Etxean erditzea, baldintza txarretan

- **Erref:** HON-031/024
- **Iraupena:** 0:03:56. **Hasi:** 00:58:17. **Bukatu:** 01:02:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

Jaiotza. Umeak Paristik zetoze berak ez du sekula sinistu. Umeak etxean izaten zituzten. Lehen umea galdu egin zuen; beste biak Irungo ospitalean izan zituen. Emaginak. Medikua joan zen etxera, baina ez zegoen batere ondo prestatuta. Justuan irten zen bizirik. Sei oilo jan zituen.

21. Nobio kontuak; etxe laguntza

- **Erref:** HON-031/025
- **Iraupena:** 0:04:42. **Hasi:** 01:02:13. **Bukatu:** 01:06:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Senarra nola ezagutu zuen, auzoan. Bidean lagundu zion etxera. Gero min hartuta egon zen, eta hurrengo igandean ez zuen ikusi. Jaitzubiako jaietan egin zuten topo, eta halaxe hasi ziren, 17 urterekin. Lamedara dantzara.

22. Zinema eta zentsura

- **Erref:** HON-031/026
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 01:06:55. **Bukatu:** 01:09:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Kongregazioak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Nobiotan paseatu eta zinemara. Elizalde zinema aretoa. Zentsura pelikuletan: musuak. Kongregaziotik bota ere egiten zituzten, txorakeriengatik.

23. Konfesioan, mutila libreago

- **Erref:** HON-031/027
- **Iraupena:** 0:03:03. **Hasi:** 01:09:46. **Bukatu:** 01:12:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Konfesatzera joanda, neskei gehiago galdetzen zieten mutilei baino. Bera ez kontaktzen hasi zen, mutilak bezala. Tabernetara ez ziren sartzen normalean, ezta mutilekin ere.

24. Emakumeek erretzea eta edatea

- **Erref:** HON-031/028
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 01:12:49. **Bukatu:** 01:14:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:

Ez zen emakume erretzailerik. Edaten zutenak adineko batzuek bai, etxean, baina gazteek ez. Koñaka eta anisa. Zurruterako afizioa bazuten batzuek Marinan, eta baserrietan ere bazen bat edo beste. Arrazoiak zein izan zitezkeen.

25. Harremanak; atek zabalik

- **Erref:** HON-031/030
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 01:16:38. **Bukatu:** 01:18:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Baserritarren arteko harremana. Oinez ibiltzen ziren, eta asko hitz egiten zuten, orain baino gehiago. Etxeko atek beti zabalik izaten ziren, baita kalean ere, esnea partitzen ibiltzen zirenean. "Txipitxua". Hamar litroko marmitak.

26. Hondarribiko euskara

- **Erref:** HON-031/032
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 01:18:45. **Bukatu:** 01:21:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Hondarribiko euskara. Alde handia zegoen baserritarren eta portuarren artean. Bizkaiera ez du entenditzen. Irungo euskara antzekoa, baina Donostiakoa dotoreagoa iruditzen zaio. Ikastoletako euskara.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2024-03-27

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com